

ÁRA 30 KORONA

VASÁRNAP

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS MEZŐGAZDASÁGI
KÉPES HETILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VI., Ó-utca 10. sz.
Telefonszámok: 42—49, 198—04.

MEGJELENIK
MINDEN
VASÁRNAP

Előfizetési árak: Egész évre 1080 K.
Félévre 570 K. Negyedévre 290 K.
Egyes szám ára — — 30 korona.

Budapest, 1923.

IV. évfolyam, 17. szám.

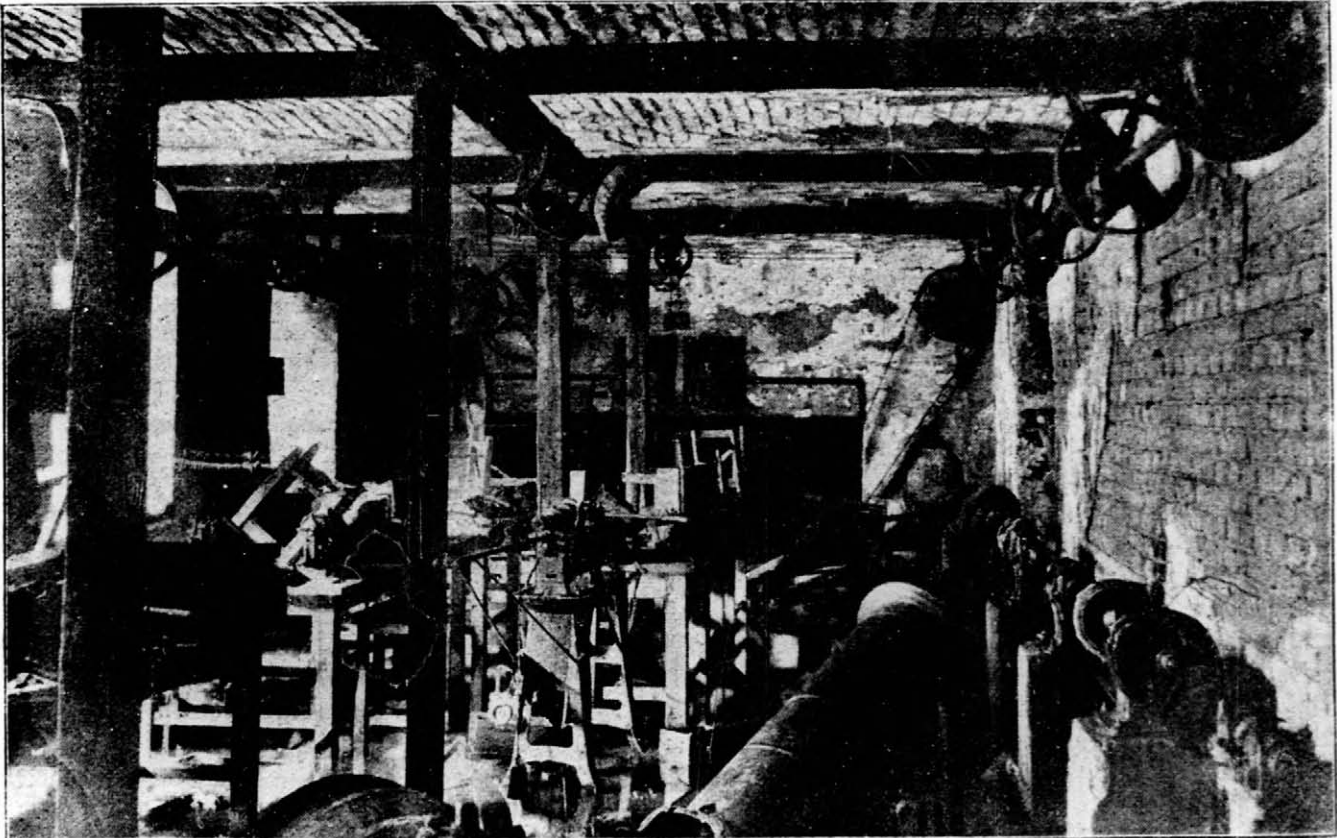
Vasárnap, április 29.

VIRÁGOK A FÓTI KRIPTÁBAN.

Irta: Schandl Károly földmivvelésügyi államtitkár.

A falvak népe illő kegyelettel zárta le a magyar fogyasztási szövetkezeti mozgalom első negyedszázadát. Elzarándokolt Károlyi Sándor grófnak a sírjához és a fóti kriptában friss virágokból koszorúkat tett a magyar szövetkezés

apostolának érckoporsójára. A főlemelő ünnepelet a nagy magyar főúr legjelentősebb alkotása, a Hangya központ, kezdeményezte s a fóti sírbolt viszontlátta ez alkalommal Károlyi Sándor hűséges tanítványainak vezetése alatt azokat, akik

A fecskeutcai robbanás.

A Schneller és Willner-féle gombgyár pinchelyisége a robbanás után.

eredményesen munkálják a megdicsőült vezér kijelölt útjait a falusi nép s ezen keresztül a nemzet erősítésére.

Az idők és emberek nagyot változtak azóta, hogy Károlyi Sándort azon a harmatos tavaszi napon elkísértük utolsó útjára. Ott volt az egész magyarság. A nagyvilágban is hirtelen ment elhunytának s a külföldről is jöttek koporsójához nagy emberek. A magyar főnemesség színe-java ott volt a főtí kastélyban, de a pusztuló köznemesség és a középosztály, a földbirtokos gazdatársadalom népes küldöttségei is fölvonultak a temetésre. Ami azonban jellegzetes szint kölcsönzött a főtí temetésnek, az a falvak egyszerű népének zarándoklása volt az ország minden részéből. A magyar falvakat döntötte gyászba Károlyi Sándor elköltözése, mert ő volt az, aki valójában fölfedezte a falut. A nagy Széchenyi a nemzetet fődözte föl, eszményeinek örököse, Károlyi Sándor gróf a nemzet törzsét, a falut fődözte föl és gondozta oly szeretettel, aminőre csak a legszorosabb vérségi kapcsolat képes.

A keddi ünnepen, amikor Károlyi Sándor gróf főtí sírjára friss virágokat tettünk, visszagondoltunk az elmúlt két évtizedre. Az idők igazat adtak a főtí sír lakójának. A falu népének nagy szüksége volt a szövetkezeti védekezésre, mert ki tudja, mi lett volna a földműves magyarsággal, ha a szörnyű megpróbáltatások alatt a szövetkezésben nem talál védelmet?! Az uzsora és a spekuláció megölte volna még a törzsét is ennek a nemzetnek, mely a világháborúban legtöbbet vesztett. Károlyi Sándor gróf halálos ágyán is a nemzeti birtokpolitika keresztülvitelét sürgette s búcsuzásul a földbírlőszövetkezetek meghonosítását hagyta hátra követőinek. Nem volt-e igaza s nem lett volna-e helyesebb akkor — húsz éve még — a nemzeti birtokpolitikát megvalósítani, amikor pénzügyileg is könnyű lett volna a korszakos feladat?! A kisember védelmét Károlyi Sándor gróf hirdette és gyakorolta is először, nem úgy, mint a későbbi szájhősök, akik a kisemberek sebeiből csak a maguk hatalmának növelésére szítták a vért. A főtí gróf atyja volt a földművelő népnek, melyet gazdakörökben szervezett, s melynek jólétére agrárprogramot alkotott. Ő a kisemberek sebeinek gyógyításával egységessé akarta forrasztani a nemzetet.

A világföldről fordulás után több ezer szövetkezet s a magyar föld népe méltán helyezi virágait a főtí sírjára. E sír dicső lakójának köszöni, hogy a nagy vihar el nem söpörte; neki ad hálát, hogy az utat megmutatta, melyen egységes maradhat nemzet és ország egykoron megint: lelkében és földjében egységesen magyar!

Budapest, április 28.

Bethlen István munkája. Magyarország miniszterelnöke hősiesség küzdelmet folytat ennek a szerencsétlen országnak a megmentéséért. Kimegy a nyertes nagyhatalmak országaiba s az angol és francia kormány vezetőivel folytat személyes tárgyalást a magyarság érdekében. A drágaság és nyomor, melyet az októberi forradalmárok békéje zúdított reánk, egyre keservesebben fojtogatja a szinmagyarságot. A nemzetközi siberek és kommunisták ebből is csak hasznot húznak. Mégis ők izgatnak s az ő liberális sajtójuk szítja a gyűlöletet leginkább Bethlen nemzeti politikája ellen. Jól tudják, miért. Az erdélyi fejedelmek sarja kitartó küzdelmet folytat talpraállásunkért. Küzdelme súlyos és rettenetesen nehéz. De már biztató jelek is mutatkoznak. Az angol és francia kormányok már szívesen fogadják Bethlen Istvánt. Ez már magában véve nagy diplomáciai siker a cseh-jugoszláv és októbrista celszövéssel szemben. Minden magyar-nak meleg rokonszenve kíséri az önfeláldozásig küzdő magyar miniszterelnököt külföldi útjára, hogy sorsunk jobbra fordulását elérhesse. Ugyanakkor jobban üvöltöttek a sakállok itthon, hogy zavarják nemes munkáját. Hiszen nekik — az októbristáknak és nemzetközieknek — nem a nemzet jóléte kell, hanem nyomor, melyből élni és vámot szedni tudnak. A nemzet közvéleménye azonban elnémitja végül is az országgrontókat és csöndet parancsol, mikor a nagybeteg gyógyújja becsületes orvosa.

*

Kétféle május. Májust a földművelő nép örvendezve várja, mert a mezőn akkor fejlődik legszebben a termés, melyből kenyere lesz a dolgozó népnek. A májusi esőnek minden cseppjéért áldja a Teremtőt, aki a magvető munkáját megjutalmazza. Templomokban májusi zsolozsmákra megy a falu népe, hogy országnak-nemzetnek jó kenyere legyen. Május elsején májusfát állítanak a faluban, melyek szintén a szeretet és öröm érzéseit hirdetik. S a falu határában még a madárdal is a békét és a szeretetet hirdeti s a Teremtő jenségét dicsőíti. Mennyivel más a május, a nemzetköziségtől rabságba hajtott szegény városi «proletároknak» között, ahol véres zászló a május jelvénye s a kommunista hőhérdal helyettesíti a pacsirta dalát. A májusi templomi könyörgést a tajtékzó gyűlölet szikái pótolják s a munka helyébe a május elseji vörös tüntetés sztrájknapja lép. Moszkva felé csavarja tekintetüket a vörös ökök, ahol májusfák helyett véres akasztófák sorai meredeznek. Nem nehéz eldönteni egy kis gondolkodás után, melyik május hoz áldást országra és családra egyaránt.

MI HIR (A POLITIKÁBAN?)

Schandl Károly dr. földművelésügyi államtitkár nagyatádi Szabó István földművelésügyi miniszter megbízásából részletes tervezetet dolgozott ki

a mezőgazdasági hitelről.

Ezt a tervezetet a földművelésügyi miniszter bemutatta Bethlen István gróf miniszterelnöknek és a tervezet megvitására szűkebbkörű szaktanácskozásokra hívják össze a Jegyintézet, a Pénzügyi Központ, az érdekeltektől minisztériumok, továbbá az Ömge és a mezőgazdasági kamarák képviselőit. A tervezet értelmében a mezőgazdaságnak hosszú lejáratú beruházási és rövid lejáratú üzemhitelre van szüksége. A tervezet különös súlyt vet az állattenyésztés és a

Állami hadiárva-intézet leányok számára, Tokajban.

A tokaji Rákóczi-kastélyt az állam a háború alatt megvette a *Radvánszky* bárói családtól és hadikórházat rendezett be. A háború után átalakították hadiárva-intézeté, ahol százötven leányt gondoznak, tanítanak, szellemi és gyakorlati kiképzésben részesítenek. Képeink közül az egyik a telep látképét, a másik a méhészettel foglalkozó árvák csoportját mutatja be.

tejgazdaság helyreállításánál szükséges hitelekre, továbbá a vetőmagvak felfrissítésére, az öntözések meghonosítására, a műtrágyaellátáshoz és az árvédelemhez szükséges hitel kérdéseire. A mezőgazdasági hitel szolgálatában a gazdákhoz minél közelebb álló szervezeteket kell igénybevenni. *Külföldi kölcsön nélkül azonban a mezőgazdasági hitel komolyabb arányú kiépítéséről alig lehet beszélni. A hosszú lejáratú hitel csak búza- vagy aranyalapon nyújtható* és ha a gazdák hosszabb lejáratú kölcsönt kapnak búzaalapon, tekintettel arra, hogy belátható időn belül a búza áralakulása nem lesz emelkedő irányzatú, a gazdák nem fognak azzal rosszul járni. *Az üzemi hitel összeget pedig harmincmilliárd koronára lehet számítani.*

Nagyatádi Szabó István földművelésügyi miniszter a nemzetgyűlésen bejelentette, hogy elkészült

a földbirtokreform-novella

és a novellatervezetet legelső sorban azoknak a *hatóságoknak és az érdekeltségeknek* küldi meg, akiket ez a kérdés első sorban érint. Az érdekeltségek véleményének meghallgatása után a földművelésügyi miniszter a földreform-novellát betérjeszti a nemzetgyűlésen.

A gazdasági munkabérek szabályozásáról

szóló törvényjavaslat tárgyalása során a nemzetgyűlésen *Vasadi-Balogh* György nagyobb beszéd keretében hangsúlyozta, hogy a mezőgazdasági munkásság helyzetén a *mezőgazdasági ipari termelés meghonosításával lehet segíteni.* A mezőgazdasági munkásság lerongyolódásának ugyanis első sorban a mi hibás gazdasági rendszerünk az oka, amely évtizedek óta téves irányban halad és minden súlyt a mezőgazdasági termelésre helyez. *Lovász* János a *kisgazdapárti törekvéseiről* mondott nagyhatalmú beszédet, amelyben rámutatott, hogy a kisgazdaképviselek a magyar kisgazda erényeit, józanságát, hitét és becsületét hozták a nemzetgyűlésre és *nem úri passzióból jöttek ide, hanem a hazának a megmentésére.* A szociálista képviselők a kisgazdaszónokokat már tervszerűen minden egyes felszólalásuk alkalmával igyekeznek megzavarni, *Lovász* János azonban *kemény leckében részesítette a nemzetközietek.* *Hoyos* Miksa gróf tiltakozott a nagybirtokot ért támadások

ellen, mert általánosítani nem szabad. *Könyves* Lajos beszédében hangsúlyozta, hogy a napirendre tűzött törvényjavaslat *a kismembereken van hivatva segíteni* azok ellen a gazdák ellen, akik a kismembereket szeretnék kiszorolni.

Rakovszky Iván belügyminiszter a *közgazgatási reformtervezet* megvitatására politikusokat, volt minisztereket és szakembereket hívott egybe. A szakértekezleten igen érdekes felszólalások hangzottak el és általában *helyeselték a kinevezési rendszert*, amelyet a javaslatban terveznek.

Új képviselő.

A *hajdunánási* kerületben *Madai* Gyula dr. kisgazdapárti hivatalos jelöltet választották meg képviselőnek, *Berencsy* János dr. kisgazdapárti jelölttel szemben.

MEZŐGAZDASÁG

A takarmányrépa trágyázása.

Irta: Surányi János.

A legtöbb gazda tapasztalásból tudja, hogy a takarmányrépa nagyon meghálálja az istállótrágyázást és minél erősebben trágyázunk alája, a termés annál nagyobb lesz. A takarmányrépánál érdemes is, tanácsos is mindent elkövetni avégből, hogy minél nagyobb termést takarítsunk le, mert a takarmányrépa természetese költséges és épen nem mindegy az, hogy a művelésére és ápolására fordított sok munka és költség ellenében mekkora termést kapunk.

Az istállótrágyán kívül vagy e mellett azonban mester-séges vagy műtrágyák is célszerűen és jó eredménnyel alkalmazhatók a takarmányrépa trágyázására, így sok gyakorlati tapasztalat igazolja azt, hogy az istállótrágya mellett kat. holdankint adott 150 kg. *szuperfoszfát* még 60—80 mm. termésfokozódást idézett elő. De nemcsak az istállótrágyával együtt, hanem az egymagukban alkalmazott műtrágyák is képesek a takarmányrépa termését nagy mértékben fokozni, de mivel a takarmányrépa jellegzetes kálinövény, a káliar-

talmú műtrágyákkal nemcsak homok- és tőzeges talajokon, amelyeken minden körülmények között szükség van rájuk, hanem kötöttebb talajokon is célszerű lesz kísérletet tenni. A szuperfoszfátból kat. holdankint 150—200 kg., a 40%-os kálisóból pedig 75—100 kg. szórando ki a tél folyamán vagy kora tavasszal. A nitrogénműtrágyákkal való trágyázásnak a répánál leginkább akkor van szerepe, ha a kelés nagyon gyenge és egyenetlen s ha a fiatal növények lassan fejlődnek. Ilyenkor fejtágyaként a sorokra hintett 20—25 kg. chilisalétrom (kat. holdankint) kiváló hatással szokott lenni. Ma chilisalétrom nem kapható, legfeljebb kénsavas ammóniák és mésznitrogén. A mésznitrogén semmiesetre sem alkalmazható a takarmányrépa fejtágyázására, mert megtapadva a nagy felületű és érdes levélzetten, azokat leperzseli. A kénsavas ammóniákkal már inkább végezhetünk fejtágyázást a répánál, azonban lassúbb hatása miatt ez sem elsődrendű fejtágya s így ha a talaj gyenge, sovány, istállótrágyázásban nem, vagy már régen részesült, vagy tavasszal a vetés előtt szórjuk ki azt kat. holdankint 50—60 kg. mennyiségben, vagy pedig, ami célravezetőbb lehet, a vetéssel egyidejűen — mint a többi műtrágyát is — a sorokba adjuk kat. holdankint 30—40 kg. mennyiségben. A *sortrágyázás*, amelyről a műtrágyázással foglalkozó előző közleményekben is szó volt, a takarmányrépa termésének fokozásában igen hatalmas eszköz a gazda kezében s akinek sortrágyázó gépe van, az a trágyázásnak ezzel a módjával feltétlenül próbálkozzék meg, amely után bizonyára meg is fog maradni mellette és takarmányrépáját mindig sorba trágyázva veti. A sortrágyázás azért is igen alkalmas módja a trágyázásnak, mert — mint más növénynél is — sorba adva nem szükséges a teljes műtrágyamennyiségeket, hanem ezeknek csak egy részét alkalmazni. 100—125 kg. szuperfoszfát, 50—60 kg. 40%-os kálisó és 30—40 kg. kénsavas ammóniák a sorokba vetve éppen olyan, vagy még jobb hatással lehet, mint a szórva adott nagyobb mennyiségek.

A mellékelt kép szerint a takarmányrépa a szuperfoszfáttal és kálisóval való trágyázást 118 mm. terméstöbblettel hálálta meg egy holdon. A műtrágyázás után nemcsak ekkora, hanem 150—160 mm. terméstöbblet is elérhető egy kat. holdon az eddigi kísérletek tanúsága szerint.

A takarmányrépa termésének fokozásáról szólva, meg kell említeni még azt is, hogy a takarmányrépánál nemcsak a termés mennyisége, hanem a minősége is fontos. Az egyes takarmányrépafajták között ugyanis beltartalom, szárazanyag, állati táplálóanyag tekintetében igen nagy különbségek vannak és igen sokszor egyéb fajta kisebb termése többet ér, mert több táplálóanyagot tartalmaz, mint egy másik fajta nagyobb termése. Ha gyenge minőségű, nagy víztartalmú répát termeszt a gazda, akkor a termésnek legnagyobb része, amit behord, tulajdonképpen víz, érdemes tehát a termés fokozásában a trágyázáson kívül arra is figyelmet fordítani, hogy az a fajta, amelynek művelésére és trágyázására annyi költséget és munkát fordítunk, jó minőségű legyen. Pl. az olajbogyó alakú és takarmánycukorrépák cukor- és szárazanyag-tartalma nagy s így belőlük a féllakkora termés is esetleg többet érhet, mint a nagytestű vizes takarmányrépákból. Mindezekből következik azután az is, hogy csak egy és ugyanazon fajtával végzett műtrágyázási kísérlet eredményeit szabad egymással összehasonlítani és hogy egyedül olyan módon a takarmányrépa termésének fokozása nem oldható meg biztosan, hogy egy nagyobb terméseket adó fajta termesztésére térünk át.

Ha nem áll jól, vagy nem nő a bajusza, használja a világ-hírű Ámor bajuszpedrőt.

A köles értéke és termesztése.

Irt: Gyárfás József.

A köles egyike a leghálásabb növényeinknek: noha rövid az élete, aránylag nagy a termése. Gyors fejlődése miatt jó hézagpótló elmaradt vagy kipusztult vetéseknél és jó tarlónövény. Mégsem természetük nálunk annyira, mint megérdemelné. Pedig különösen most lehetne termesztésének felkarolására gondolni, amikor kevés az őszi vetésünk, azt is a féreg, különösen a csócsároló, meg a varjú károsította, helyenkint az árvíz tönkretette, szóval, mikor sok helyen elég szomorúan arra kell gondolni, mit vessenek most tavasszal az elmaradt vagy kiszántandó őszi vetés helyébe.

Erre a többek közt nagyon jó a köles, már abból az okból is, mert kikeléséhez melegebb idő kell, májusnál előbb nem szokás vetni, a kétesen ritka vagy gyenge őszi vetés feltörésével tehát nem kell annyira sietni, mintha helyébe árpát vagy zabot akarunk vetni és így megvárhatjuk, hátha olyan jó idő jár az őszi tavasszal, hogy annyira helyrejön és megbokrosodik, hogy még sem kell feltörni. Késői vethetősége miatt a köles továbbá nemcsak a tarlóba vethető, de igen alkalmas oly földek bevetésére is, amelyekről a tavaszi árvíz csak későn húzódik le, ahol tehát a későn vetett kukorica meg burgonya szárazságban nem szokott megnőni, míg a rövid életű köles ott még jó termést ad. Előnye a köles termesztésének az is, hogy kevés vetőmag kell hozzá.

Ma azután jó ára is van a kölesnek, de aki nem is adja el, saját gazdaságában is jól értékesítheti. Igaz, hogy a legtöbbben a kölesről csak azt tudják, hogy baromfielésén kívül csak kásának való, pedig jó abrak az minden állat számára, csak daráltan kell etetni. Olyan tápláló, mint az árpa vagy zab. Szeszgyártásra is alkalmas. Lisztje búzaliszttal keverve sütésre is felhasználható; hántoltan a most annyira drága rizst és tarhonyát pótolja. Szalmája többet ér, mert táplálóbb, mint az árpa- vagy zabszalma.

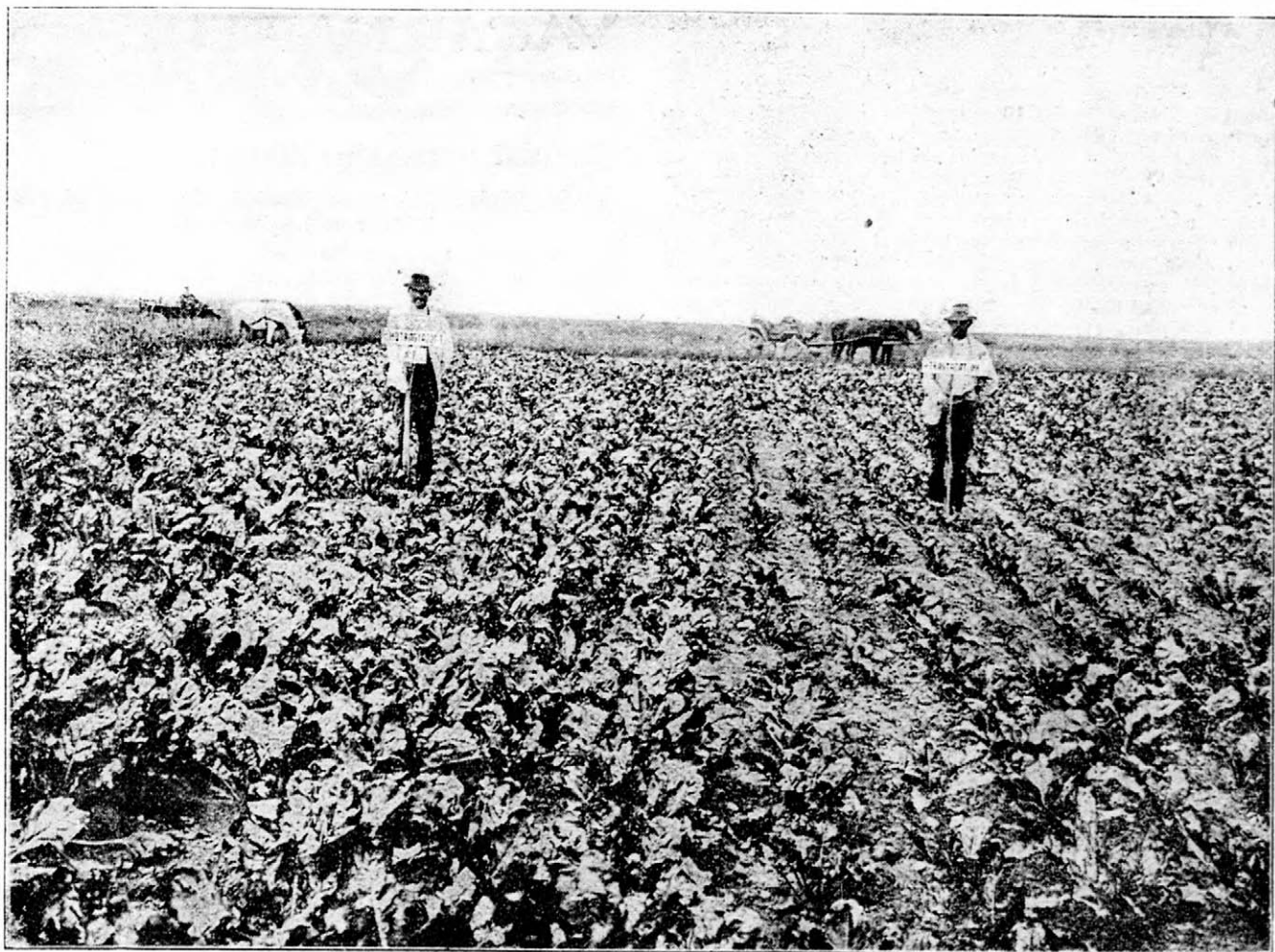
Szokták a kölest zöldtakarmánynak is vetni, de mivel így nem sokat terem, nem is nagyon tápláló, többet ér helyette más takarmányt termesztani. Szénának bajos megszáritani és szénanyerésre jobb helyette mohart vetni.

Annál inkább érdemes a kölest *magnak* termesztani! Persze neki megfelelő viszonyok között, amihez a fent elmondottakon kívül a talaj minőségét is figyelembe kell venni. Rosszul művelt, gazos, sovány, továbbá nagyon kötött és hideg földre vagy száraz kiszűrt homokra nem való. A legnagyobb terméseket kellően megmunkált, gyomtól tiszta, jó erőben lévő, tevékeny és meleg talajokon adja, különösen trágyás kapás után vetve.

A legigényesebb, de a leg bővebben termő különben a *fehér* köles, amelynek élete a leghosszabb — átlag 3½—4 hónap — míg legrövidebb életű a *piros* vagy *paprikaköles*, mely átlag 2½—3 hónap alatt fejezi be életét, igénytelenebb, a szárazságot és a késő vetést is jobban bírja, de kevesebbet terem. A kettő között áll, úgy a tenyészidő hosszúságát, mint a termés nagyságát tekintve, a *szürke* köles. Ha azonban csak június végén, júliusban — tarlóba — vetjük a kölest, siet életét befejezni és pár héttel előbb hozza meg magját; így a piros köles mint tarlónövény 2, a fehér 3 hónap alatt is beéri.

A kölest vethetjük tehát, különösen tavasszal kipusztult vetés pótlására, már májusban főnövénynek, vagy korai takarmány után május végén, júniusban vagy ha az időjárás eléggé csapadékosnak ígérkezik, kalászos után júliusban tarlóba. Rövidebb tenyészideje és jobb szárazságbirása miatt tarlóba legcélszerűbb piros kölest vetni, míg főnövénynek jobban fizet a szürke, illetve jól előkészített jó földön még inkább a fehér köles.

A kölest rendszeren gabonaszóráválságra szokás vetni 12—18 kilogrammot kataszt. holdankint. A soros vetés jobb, mint a szórt, amely utóbbihoz a fele mennyiséggel több vetőmag kell. De ha rendszeren a kölest sűrűn is szokás vetni, különösen a főnövénynek vetett fehér kölesnél jó földön érdemes lehet a sorokat 30—40 centiméterre venni és kikélete után kézi tolókapával, esetleg keskenyebben fogó

A műtrágyák termésfokozó hatása a takarmányrépa termésére. (Bacsi Leidenfrost Károly pusztacsévi gazdasága.)

Batról: Jobb minőségű homoktalajba vetett vörös mammuthrépa; trágyázva kataszteri holdanként 250 kilogramm káliszuperfoszfáttal termés 34.410 kilogramm. — *Jobbról:* Ugyanazon a talajon trágyázatlanul; termés 20.590 kilogramm.

lókapával 1—2-szer megkapálni. Hogy jó uradalmi földön a korán vetett fehér köles kapálással mekkora termést adhat, arra nézve felemlíthetem, hogy Heves vármegyében, Kompolton az április vége felé vetett, u. n. debrői óriás fehér 107 nap alatt beérve 1921-ben kataszteri holdanként 35 $\frac{1}{3}$ mázsa szalmát és 13 $\frac{1}{2}$ mázsa magot termett.

Ilyen nagy termést természetesen csak kiválóan kedvező viszonyok közt várhatunk. Tarlóba vetve pl. a piros köles után már szerényebb terméssel kell megelégednünk. Így Magyaróvárott az 1920-ban árpatarlóba július közepén vetett piros köles 76 nap alatt kataszteri holdjára kerekén 5 métermázsa magtermést hozott. Számolni kell azzal is, hogy bár a köles elég jól bírja a szárazságot és ha a tarlót a kasza nyomában rögtön feltörjük, a benne így megmentett nedvességtől is kikel, mégis egy csöpp nyári eső nélkül a tarlóba vetett piros köles sem bír kifejlődni. De megszenvedi a tarlóköles azt is, ha mint a mult évben, már szeptember elején hűvös-nedvesre fordul az idő. Mert ha addig ki is fejlődik, magja elegendő meleg hiányában nem érke be. Tavaly pl. Magyaróvárott a június végén vetett tarlókölest októberben zölden kellett levágnatni és úgy feletetni, mert bár szeptemberben magképzése megindult, de hideg-esős időben magja nem érett be.

Átlag a köles termését eléggé kedvező viszonyok között szalmában 10—20, szemben 6—12 métermázására tehetjük kataszteri holdanként. Nagyon szép termés ez ily rövid életű növénynél. Innét a mondás: Fizes, mind a köles!

A kölesről még csak annyit, hogy jó apróra, porhanyóra kell alája a földet elkészíteni és mivel a gyomot sehogysen

szeteri, tiszta földbe kell vetni, rendszeren 1—2 centiméternél nem mélyebbre. Gyomirtás céljából és heves esőre esetleg képződött kéreg megtörésére, kikelése és megerősödése után meg kell boronálni. Tudnunk kell azt is, hogy a köles egyenetlenül érke és magja könnyen pereg. Ha tehát azt látjuk, hogy bugájában egyes szemek már érettek, álljunk neki — lehetőleg harmatban — a learatásának, ha a mag javarésze csak akkor kezd is színeződni és bugának csak a hegye sárgult meg meg, szalmája pedig még zöld.

Korán kell tehát vágni, bár ezért bajos a megszáritása. Mégsem szabad minden száritgatni, különben a forgatással és gyűjtéssel a magja mind kipereg, hanem apró petrencékbe, vontatókba kell összehúzni, vagy vékony kékékbe összekötni és mielőbb ponyvás szekérről lecsépelni, azután a magot vékonyan kitergetve, a kellő forgatással teljesen megszáritani.

Akit a köles értéke, természetése és feltakarmányozhatása bővebben érdekel, mint azt a szűkre szabott közleményben elmondhattam, annak a következő füzet beszerzését ajánlhatom: *Surányi János: A kásaköles természetése.**

Cukorrépa magpácolás. Külföldi szakírók már régóta hirdetik, hogy a répa magnak pácolása (impregnálás) igen előnyös. A mult években a mi növénykörtani intézetünk is végzett kísérleteket olyképp, hogy egy klorol nevű vegyszer 3%-os oldatában 1 órán át áztatták elvetés előtt a cukorrépa magot. Az eredmény az volt, hogy a pácolt mag gyorsabban kelt ki, gyorsabban fejlődött a csirából előtörő növény, minek következtében kat. holdanként 15mm.-val több lefejezett répát nyertek, mint a nem pácolt mag után.

* Megrendelhető a «Vasárnap» kiadóhivatalában.

A takarmányrépa fontossága abban áll, hogy több takarmányt termelhetünk általa 1 kataszteri hold területen, mint bármely más növényvel. Hiszen a takarmányrépa megterem holdankint 250—300 métermázsát, sőt szerencsés esetekben és jó földön 500 mézsát is. Minthogy pedig 10 métermázsás répa legalább is ér annyit, mint egy métermázsás gabonadara, világos, hogy jobban jár, ki répát termel a földjén, mint aki takarmányrépát, mert ez utóbbi még 12—15 métermázsás termést is csak kivételesen biztosít. A répa a leghatásosabb takarmánya a fejőstehének. Ezért a tejgazdaság mesterei: a dánok kevészena mellett csak répán tartják állataikat: megetetnek egy tehénrel naponta 50—80 kilogramm répát, amivel elérik, hogy abrak nélkül is bőven tejelnek teheneik. A járműökörnek és növendékállatnak már nem szabad ily bőven mérni belőle, mert a sok vizenyős takarmány elpetyhítené és ellusztítaná szervezetüket. De a hizómarha megint kaphat sokat, még többet, mint a fejőstehén, miáltal megint drága abrakot takaríthatunk meg. A sertés is szívesen fogyasztja a répát. Öt hónapnál idősebb süldők, de különösen a szoptató kocák takarmányozásánál igen jó hasznát vehetjük a répának. A lónak — ugyancsak petyhító hatása miatt — csak mértékkel adagolhatjuk a répát, de azért télen naponta 1—2 darab répáért ez is igen hálás lesz, mert rendben lesz az emésztése és nem lesz kólikás. Juhoknak is naponként 1/2—1 kiló répát célszerű csak adni darabonként.

Próbáljuk ki a nemesített burgonyafajtákat! A burgonyafajtákkal a legutóbbi esztendő folyamán rosszul állottunk és a beteg, gyenge fajtaértékű vetőgumó gyakran oka volt a silány termésnek. Most a m. kir. földművelésügyi miniszter úr hozatott Németországból vetőgumót, amelyet a M. Kir. Burgonyatermelési Hivatal (Budapest, II., Mészáros-utca 56.) oszt ki az érdeklődőknek. Ezenkívül Károlyi Imre gróf zalazentgróti uradalmából idén kerül forgalomba először néhány nemesített magyar burgonyafajta, amelyek szeptemberben érnek be és étkezésre is alkalmasak. Eszenyi Jenő tornyospálcai uradalmában pedig nemesített Wohltmann és Krüger burgonyavetőgumó áll rendelkezésünkre. Ezeket célszerű kipróbálni.

TANÁCSADÓ

Kérdés. 1. Szőlész-jelvényt hol vásárolhatok? 2. Lehet-e katonára, aki a 18. életévét betöltötte? 3. Hol van erdészeti iskola? 4. A Néplap megjelenik-e? (H. P. Tarzsol.) — **Felelet.** 1. Sport és vadászfelszerelési üzletben. Cégeket e rovatban nem közlünk. 2. Igen, érdeklődjék a felvételt végezt a jegyző úrnál. 3. Tata. Irjon az iskola igazgatóságához. 4. Nem.

Kérdés. Gyógynövények gyűjtésével akarok foglalkozni, hová forduljak útmutatásért? (B. J. cipész-mester.) — **Felelet.** Pantodrog, Budapest, VIII., Baross-utca 13; Gyógynövényforgalmi Iroda, Budapest, IX., Lónyai-utca 7.

Kérdés. 1. Kósza Jutka, Rang és mód című színművek kapatakk-e és ha nem, milyen színműveket ajánlanak eladásra? 2. H. úr Budapestben hol lakik? 3. Egy cselédleány, aki Kaposváron van, helyszerzéssel bízott meg. Címét elvesztettem, hogyan találhatom fel? 4. Mi a jutalma annak, aki előfizetőket gyűjt? 5. Titkos rmdárnek hol kell jelentkezni? (Sch. M.) — **Felelet.** 1. Nem. A 8. számú „Vasárnap”-ban több színművet felsoroltunk. 2. A főberlők jegyzékében nincs és ezért csak a főkapitányság bejelentőjében tudható meg lakása. H. úr összes személyi adatait, utolsó lakása címét, mikor jött Budapestre, ki az anyja és apja, közlő levélben forduljon a budapesti főkapitányság Bejelentőhivatalához. A levélhez 150 korona levélbélyegzet mellékeljen. 3. Az előbbi módon forduljon a kaposvári rendőrség Bejelentőhivatalához. 4. Aki 10 előfizetőt gyűjt, tiszteletpéldányt kap. 5. Kérvényt adjon be a Budapesti Főkapitánysághoz címezve és kéri felvételét. A kérvényben ismertesse személyi adatait, iskolázottságát, katonai szolgálatát, nyelvismeretét, hol, mivel foglalkozott eddig, csatolja keresztlevelét, iskolai és erkölcsi bizonyítványát, esetleg házassági levelét.

Kérdés. Cimbalmiskolát hol végezhetek és hogyan értékesíthetem zeneműveimet? (Egy falusi előfizető.) — **Felelet.** Junius végig jelentkezhet a Nemzeti Zenede (Budapest, IV., Semmelweis-utca 12.) igazgatóságánál, ahová előzetesen levéllel forduljon. Biráltassa meg tanult zenészel munkáit, mielőtt kinyomatására gondolna, esetleg szerkesztőségünk is vállalkozik a munkák visszaküldése postaköltségének melléklése mellett a bírálatra. A kérezt lap nem jelenik meg.

A kladóhivatal üzenetel. (R. M. J. Szentés). A drágulás folytán postán küldött 400 korona előfizetési díj kiegyesítését megkaptuk. A címszalagon a régi lejárat azért maradt, mert a régi címszalagot is felhasználjuk. Előfizetése lejár december 31-én.

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Gazdatársadalmi hírek.

A gazdatársadalomnak hosszú- és rövidlejáratú hitelle van szüksége.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület pénzügyi bizottsága az elmúlt héten ülést tartott, amely alkalommal a mezőgazdasági hitel kérdését tárgyalta. Hadik János gróf elnöki megnyitójában kifejezte, hogy a mezőgazdasági termelés biztosításához és zavartalan folytatásához a gazdatársadalom széles rétegeinek feltétlen hitelle, még pedig nemcsak hosszulejratú, hanem rövidlejáratú hitelle is szüksége van. A mezőgazdasági üzemek a legnagyobb válságba kerültek a pénzükre következtében, amely első sorban a mezőgazdasági termelésre szükséges hitel kielégítését teszi lehetetlenné. A gazdatársadalom joggal követelheti, hogy a mezőgazdasági hitel kérdésének megoldásánál meghallgattassék.

Mutschbacher Emil dr. előadta, hogy a jegyintézet ebben a kérdésben a gazdaközönség képviselőitől vár javaslatot.

A vitában résztvevők közül György Endre az üzemi hitelt az ingó jelzálogi hitel formájában tartja megvalósítandónak. Osztrólczy Miklós és Mányi Samu a mezőgazdasági hitelnyújtást mindaddig, amíg valutánk nem állandósul, csak rövid határidőre tartják lehetségesnek és a hitelnyújtás megkönnyítésének arra a veszedelmes oldalára mutattak rá, hogy ezáltal a gazdaközönség olyan terheket vállalhat magára, amelyek alatt a bizonytalan valutáris helyzet következtében esetleg az anyagi tönk szélére juthat. Lázár Andor dr. első feladatnak azt tartja, hogy a tőkegyűjtés ismét lehetővé téssék az értékállandósításnak a takarékbetétek részére való biztosításával.

Balogh Elemér szerint elsősorban a spekuláció ellen kell mindent megtenni. A mezőgazdasági hitelnyújtáshoz értékmérőül nem tartja alkalmasnak sem az aranyat, sem a búzát, hanem a legfontosabb szükségleti cikkek árváltozásaiából kombinált indexszámban látnd az egyedül megbízható értékmérőt. A rövidlejáratú hitelt a gazdaszervezetek útján kívánja a gazdákhoz eljuttatni s szükségesnek mondja, hogy a mezőgazdasági fogyasztási szövetkezetek is közvetlen hitelt élvezzenek a jegyintézetből.

Hadik János gróf, válaszolva az elhangzottakra, a búzakötvények rendszerét tartja alkalmasnak. Azzal az ellenveléssel szemben, hogy a búza nem alkalmas állandó értékmérő, kifejti, hogy nem pillanatnyi, hanem hosszabb időre szóló rendezést kíván a gazdatársadalom a hitelügy terén s a kivételi korlátozások rövidesen úgyszint meg fognak szűnni. Nyomatékosan hangsúlyozza, hogy különös gond fordítandó arra, hogy az állam által a termelés támogatására adott hitel ne vándoroljon át a spekuláció szolgálatába.

Ezek után határozati javaslatot fogadtak el, amely szerint az OMGE követeli a hosszulejratú beruházási hitel kérdésének akként való sürgős megoldását, hogy a beruházási földhitel új, megfelelő alapra helyeztessek. Még ennél is égetőbb a mai tőkehiány mellett a rövidlejáratú mezőgazdasági üzemi hitel biztosítása. Minthogy e kérdés helyes és kielégítő rendezéséhez a gazdaközönség létérdeke fűződik, az OMGE ennél a gazdaközönség döntő befolyásának érvényesülését követeli. Evégből az OMGE, a gazdasági egyesületek, a Magyar Gazdaszövetség és a mezőgazdasági kamarák képviselőinek bevonásával bizottság kiküldését javasolja, amely felhatalmaztatnak a mezőgazdasági hitel kérdésének a kormányval és a jegyintézet vezetésével való tárgyalására.

Újabb megváltási eljárás alá kerülő földbirtokok.

Az Országos Földbirtokrendező Biróság 1923 április 9-től 14-ig megváltási eljárást rendelt el az alábbi községekben és birtokokra: Györszemere községnek — Mohr Béla és a győri székeskáptalan birtokára; Bakonykoppány községnek — Eszterházy Tamás gróf féle hitbizományi birtokára; Beremend, Kásd és Old községeknek — a Mohácsi Takarékpénztár és társai, Teleki Zsigmond, a pécsi püspökség és Orsó Gáspár birtokára; Mezőnagy-mihály községnek — Reiner Soma, Dunyverszky Gedeon, Szeszty György és neje, Kun András és Miklós, Vojnarovics László, Gallasy László, Bottlik József és neje, valamint Majthényi Mária bárónő és Sarolta birtokára; Nyírad községnek — a veszprémi püspökség birtokára; Karakó községnek — Nagy Sándor birtokára; Lipárt községnek — a szombathelyi székeskáptalan, Beleghy Lajosné és Schreiber Ignác birtokára; Gyöngyösszentkereszt községnek — Festetich Kálmán gróf, Draskovich Pálné grófnő és Rosenberg Gyuláné birtokára.

A kormány a termelést fokozottabban óhajtja támogatni.

Az Országos Közélemezési Tanács Hadik János gróf elnöke alatt az elmúlt héten ülést tartott az 1923/24. évi gabona-ellátás ügyében. Hadik János gróf utalt arra, hogy a Tanács legutóbbi ülésén határozati javaslatot fogadott el, amely szerint a bizottság a döntést a jövő évi ellátás kérdésében halassa el mindaddig, amíg a közlemezésiügyi miniszter nem közölte velük a kormány álláspontját, hogy van-e kilátás arra, hogy az eddigi pénzügyi politikával ellentétben a termelés a legmesszebbmő támogatásban részesüljön és van-e kilátás arra, hogy a kormány olyan gazdasági és pénzügyi politikát fog folytatni, amely az eddigi rendkívül egészségtelen jövedelmi elosztást megjavítja. Bud János dr. közlemezésiügyi miniszter a kormány nevében kijelentette, hogy a kormány teljes erejével azon van, hogy megszüntesse azokat az okokat, amelyek a mai árszínvonalat a társadalmi osztályok széles rétegeire nézve elviselhetetlenné teszik. Evégből a legutolsó minisztertanácsban a közszolgálati alkalmazottak illetményeinek felemelését határozták el, továbbá a legnagyobb gondot kívánja fordítani a kormány a kellő munkaadalmak biztosítása és a kereseti viszonyok megjavítása érdekében a termelés támogatására. Evégből a közlemezést legközelebről érintő mezőgazdasági termelésnek előmozdítására a legutolsó minisztertanácsban elfogadta a bizakodó névre vonatkozó javaslatot, amely a hosszabb lejáratú mezőgazdasági hitel részbeni kielégítésére van hivatva.

Hadik János gróf elnök ezután indítványt terjesztett elő, amely szerint a Tanács megnyugvással veszi tudomásul a kormánynak azt az állásfoglalását, hogy eltérőleg az eddigi gazdasági és pénzügyi politikától, a termelést fokozottabban kívánja biztositani és az élemezés szempontjából elsősorban számba vehető mezőgazdasági termelést megfelelő hittel akarja ellátni. De minthogy ennek a gazdasági és pénzügyi politikának megvalósulásához az intézkedések hosszú sorozata szükséges és mert ezeknek az intézkedéseknek az eredménye csak a jövőben fog mutatkozni, a Tanács az ellátatlanok számának csökkentését javasoló tervezetet ezidőszert nem teheti magáévá. A Tanács az elnök indítványát egyhangulag elfogadta.

Augusztus hó 1-től állandósítják a sertéskivitel.

A Közélemezési Tanács — mint ismeretes — ugyanakkor, amikor erre a gazdasági évre a sertéskivitel ellen foglalt állást, a közlemezésiügyi és földművelésügyi miniszterek javaslatára külön bizottságot küldött ki, amelynek feladata volt elő megoldást találni, mely a termelést biztosítja és fokozza és a fogyasztás érdekeit is méltányolja. E bizottság a budapesti felhajtáshoz alkalmazkodó állandó sertéskivitel mellett foglalt állást. A kormány ezt a tervet elfogadta és ennek alapján a földművelésügyi miniszter rendeletet bocsát ki, mely a sertéskivitel ez évi augusztus elsejétől a budapesti felhajtás bizonyos arányában állandósítja az új gazdasági évre. A kormánynak ez az intézkedése a sertéshizlálásra a legkedvezőbbben fog kihatni, mert a gazdára és a hizlálásra nézve megszűnik a bizonytalanság, mely a kivitelnek a múltban való rövid időre szorított szabályozásánál előfordult, ahol a hizlálás nem egyszer nagy veszteséggel zárult. Mindenkinek módjában áll ezután számításokat végezni s bizton remélhető, hogy a hizlálás és a sertésenyésztés régi kereteibe tér vissza, sőt ennek további fejlődése is elérhető lesz.

Ausztriával tárgyalások folynak a borkivitel kérdésében.

Héj Imre dr. nemzetgyűlési képviselő, lapunk felelős szerkesztője, kérdést intézett nagyatádi Szabó István földművelésügyi miniszterhez, van-e kilátás arra, hogy legközelebb Ausztriába is megindul a borkivitel. A balatonvidéki szőlőgazdákat ugyanis

különösen érdekli ez a kérdés, mert ők főleg Ausztriában értékesítették boraikat a múltban is. A miniszter megnyugtató választ adott és kijelentette, hogy Ausztriában folyamatban vannak a tárgyalások a borkivitel rendezéséről és remélhetőleg kedvező döntés fog létrejönni.

A babtermés kivételének megkönnyítése.

A földművelésügyi miniszter a folyó évi babtermelés előmozdítása, valamint ama cél érdekében, hogy a nyugati piacokon jó hírnévnek örvendő hazai bab ott a kellő időben megjelenhessen, az érdekelt miniszterekkel egyetértően az 1923. évi termésű bab kivételét szabályozta. Amennyiben az ország területén úgy a színbabvetésként, mint közötteként legalább 60.000 kat. holdon termeltetnek bab, 800 vagonban állapítja meg a miniszter azt a mennyiséget, amely az idei termésű babból azonnal a babtermés betakarítása után engedély mellett vámkülföldre kivihető lesz. Ha a babbal bevetett terület 80.000 kat. holdat is meghaladná és az országos átlagos termés kielégítő lesz, a miniszter nem fog elzárkózni az 1923. évi termésű babnak külön engedély nélküli vámkülföldre szabadon leendő kiszállítása elől sem.

A «Piros bugyelláris» előadása Hajduszoboszlón.

A hajduszoboszlói gazdálkodó ifjak egyesülete március havában jótékony célú műkedvelő előadást rendezett. Színrekerült nagy sikerrel a «Piros bugyelláris». Az előadást Görög Sándor (a képen keresztlet jelölve) református tanító rendezte. (Petrány Pál fényképész felvétele.)

Hatályon kívül helyezték a tej irányairait.

Az Országos Központi Árvizsgáló Bizottság április hó 10-én valamennyi törvényhatósági Árvizsgáló Bizottsághoz rendeletet küldött, amelyben — hivatkozással arra, hogy a termelés fenntartása és lehető fokozása a fogyasztóközönség jól felfogott érdekét is szolgálja — indokoltan mondja ki, hogy a tejellátásnak válságos időszakában sem a teje, sem pedig a tejtermékekre tájékoztató ár ne állapíttassék meg. Ezért felhívja az összes törvényhatósági Árvizsgáló Bizottságokat, hogy úgy a teje, mint a tejtermékekre esetleg megállapított tájékoztató árakat késedelem nélkül helyezték hatályon kívül.

Selyemgubók beváltási ára.

A selyemhernyótenyésztési költségek növekedésére való tekintettel a földművelésügyi miniszter az 1923. évi selyemgubóbevéltási árakat felemelte, és pedig úgy, hogy az I. osztályú gubó beváltási árát kilogrammonként 800, a II. osztályúét 500 és a III. osztályúét 200 koronában állapította meg. A selyemtenyésztők az idén is a tenyésztő- és lyukatató papírost ingyen kapják. Ha az általános drágulás tovább tartana, úgy a búza jelenlegi árának arányában megállapított beváltási árakat, még a gubóbevéltés megkezdése előtt az akkori, esetleg magasabb búzaáraknak megfelelően emelni fogja a minisztérium.

Az oláh kormány kisajátítja a magyar optáltak birtokait. Az oláh kormány elfogadtatta a parlamenttel a hírhedt agrártörvényt, amely a magyarokat megfosztja mindenüktől. Ez a törvény úgy rendelkezik, hogy azoknak földbirtokát, akik Magyarországon honosították magukat, ki kell sajátítani, kivételt csupán ötven hold kiterjedésig a falusi birtokok képeznek. Ezeket nem sajátítják ki, de a **nagyobb birtokokat teljes egészükben elveszik.** A kisajátított földbirtokért az 1913. évben érvényben volt átlagos árat fizeti az oláh állam s így a tulajdonos csak negyvenedrészt kapja birtoka valódi értékének. De még ennek az összegnek is levonják a felét, ha a «kártalanított» pénzben akarja felvenni birtoka «ellenértékét». A birtokon levő épületeket nem veszik el, de a tönkretett tulajdonosok kénytelenek ezeket is lassan eladni, mert a karbantartásra nincsen pénzük. A békeszerződésnek van egy pontja, amely világosan kimondja, hogy **«azok a személyek, akik magyar állampolgárságért optáltak, román területen bírt ingatlanait megtarthatják».** A Bratiano-kormány tehát a békeszerződést sértette meg, amikor a földreform alapján kisajátítja a magyar optáltak birtokait. A magyar kormány a népszövetséghez fordult igazságért, amely legközelebbi ülészakán dönt ebben az ügyben.

A kommunisták véres lázadását rendezték a megszállott német területen. A francia megszállás alatt levő Mülheimben az elmúlt pénteken a késő esti órákban valóságos **barrikádharcra került a sor a kommunisták és a rendőrség között.** A rendőroket támogatják az önvédelmi alakulatok, amelyeknek tagjai horgas keresztet viseltek. A munkástömeg, amelyet kommunisták vezettek, **rohamot intézett a városháza ellen,** amelynek kapuját betörte. A rendőrség csak súlyos harc árán tudta a benyomuló tömeget visszazorítani, melynek sorából két ember éltét vesztette és mintegy harmincan könnyebben vagy súlyosabban megsebesültek. Az éjszaka folyamán az egész város a kommunisták kezében volt, reggelre azonban megszabadult a csöcselék uralmától. A kommunisták a városban kifosztották a fegyverkereskedőket és így jutottak fegyverhez. Éjjel a mülheimi rendőrség támogatására Duisburgból és Oberhausenből nagyobb erősítés érkezett, amely felvette a harcát a barrikádok mögé húzódtott kommunistákkal. Az összütközések során miadkét részen összesen **nyolc halott volt. A sebesültek száma igen nagy.** A vörös gardisták közül negyvenet elfogtak. Oberhausenben és Hambornban is kommunista tüntetések és zavargások voltak, amelyeket azonban a rendőrség hamarosan elfojtott. A német jelentések szerint a franciák mindenütt beavatkozás nélkül túrték a kommunisták lázadását. Állítólag laktanyáikban menedéket is nyújtottak a sebesült kommunistáknak.

A csehek állandóan veszélyeztetik vámörsegeinket a határon. Abaujtonamegye határán a csehek rövid idő alatt ötödször támadták meg a magyar vámörseget. Március 15-én Him községénél volt a csehekkel összetűzés, mert a csehek egyik vámőrünket el akarták fogni. Március 21-én ugyanott a csehek ismét kísérletet tettek erre. Április 3-án Him és Perény község között ismétlődött meg a csehek fegyveres támadása. Április 10-én két cseh pénzügyőr átlépte a magyar határt és le akarta fegyverezni a hernádpetrii őrsünet, aki az egyik csehet megsebesítette. Április 12-én egy tizenöt főből álló cseh járőr magyar területen megtámadta a hidasnémeti magyar járőrt, húsz-huszonöt lövést adott le s egyik vámőrünket súlyosan megsebesítette. A határsértésekkel kapcsolatban a magyar kormány, tekintettel arra, hogy az eseményekről tett magyar és cseh jelentések egymással szöges ellentétben állanak, azt a javaslatot tette a csehszlovák kormánynak, hogy a kérdés megvizsgálása és a való tény megállapítása **vegyes magyar-csehszlovák vagy nemzetközi bizottságra bizzassék.**

Ujabb földmunkászvállalkozó-szövetkezetek alakultak. — A **kiskundorozsmai** és **szentesi** földmunkások legutóbb megalkották az Országos Központi Hitelszövetkezet kötelékében álló ottani **Földmunkások Vállalkozó Szövetkezetét.** A gyűlésen megjelentek **Eckhardt Tibor** és **Bugyi Antal** nemzetgyűlési képviselők, továbbá **Csucs János**, Csongrád-megye főispánja. A földmunkások **vasutak és közutak építésével, díjszabályozási, ármentesítési, csatornázási és tulajdonosi munkálatokkal kapcsolatos földmunkákat végeznek el** s ezáltal maguknak nem csupán tisztességes munkabért, hanem szerény **vállalkozói nyereséget** is biztosítanak.

A Hangya egy milliót adományozott a diákínség enyhítésére. A Hangya igazgatósága egy millió koronát ajánlott fel a kormányzó neje diáknyomórenyhítő akciója javára. Az adományt **Desseffy Emil** gróf elnök és **Balogh Elemér** vezérigazgató küldöttségileg nyújtották át a főméltóságú asszonynak.

A Szegei Népfiókai Széchenyi Szövetség alapszabályait a belügyminiszter jóváhagyta és ellátta a törvényes záradékkal. Örömmel számolunk be erről olvasóinknak, mert az **«Uj Barátság»** és a **«Vasárnap»** voltak az első lapok, melyek a magyar népfőiskola és a belőle kisanjadt Széchenyi Szövetség gondolatát nemcsak éltető melegséggel fogadták, hanem hasábjaikban helyet is biztosítottak ennek az eszméi magnak kiérlelésére. A kicsi mag, melyet 1920—21-ben vetettek el a háború és a trianoni béke kegyetlen ekéjétől nyomorulttá szagattott magyar földön, Szegeden kikelt, egyre izmosodik és szépen terebélyesedik. Mind több és több magyar lelket ihlet meg Széchenyi szelleme, s így remélhető, hogy valóra válik Széchenyi álma: Magyarország ismét nagy, erős és boldog lesz. A mozgalom országos irányítója **Schandl Károly** dr. földművelésügyi államtitkár, a szövetség országos elnöke. Felvilágosításokért és alapszabályokért **Váradi József** tanárhoz, a szövetségtanács igazgatójához lehet fordulni. Postacím: Budapest, I. ker., Fery Oszkár-utca 40.

Ujabb mozgalom indult meg a népművelés érdekében. A háború óta óriási számra nőtt meg az írni, olvasni nem tudók száma, amit főképpen az iskolázás hiánya okozott. Ezek közül került ki a legtöbb, erkölcsileg züllésnek indult ember. A tudatlanság orvoslására több törvényhatóság elhatározta, hogy iskolán kívüli népművelési helyeket állít fel. Az ügy felkarolására **Klebersberg Kunó** gróf vallás- és közoktatásügyi minisztert, továbbá **Bethlen István** gróf miniszterelnököt kérték meg. A népművelést legfőképpen **Somogy, Borsod, Zala és Heves** vármegyék, továbbá **Hódmezővásárhely és Miskolc** városok népművelési bizottságai sürgetik. Ezek kéri a népművelési bizottság újabb megszervezését és az ügy jelentőségéhez méltó összegnek az állami költségvetésbe vételét. A mozgalom előreláthatólag sikeres lesz.

Rendkívüli közgyűlést tartottak a jegyzők. Pestvármegye székházában rendkívüli látogatott gyűlést tartott a **Községi és Körtjegyzők Országos Központi Egyesülete.** Az elnök, **Koncz János** csepeli főjegyző, megnyitójában kijelentette, hogy a **nemzetközeli agúdcíót a falun pillanatig sem fogják túrni.** Elhatározták, hogy megkeresik a kormányt a **beszerzési segélyek** sürgős kiutalására, a **vasuti kedvezményes utazásnak** az összes jegyzői kategóriára való kiterjesztésére. **Kimondották, hogy a mezőgazdasági és kisipari hitel most már tovább nem késhet.** A jegyzők körében **lehetetlen végrehajtani a létszámszökkentést.** A **magánmunkálói díjak jóváhagyása** most már szintén égetően szükséges. A **közigazgatási reform** dolgában kívánják a közigazgatás egységesítését, a **szolgálati pragmatikát, a nyugdíjügy rendezését, a fegyelmi eljárás szabályozását és az önkormányzat kiterjesztését.**

Harangavatás Kovácsvágáson. **Bodnár** András olvasónk írja: Lélekemelő ünnepély keretében folyt le a kovácsvágási református egyház harangfölvatása a közelmúltban, kétezer áhitatos hívő részvételével. Az ünnepséget az énekkar nyitotta meg, majd **Biró János** abaujvári református lelkész szívbemarkoló imát mondott, azután megáldotta az új harangot. Ebben a pillanatban megszólalt a harang és a hívek gyönyörű hangja mellett gyűltek be a templomba istentiszteletre, melyen **Biró János** és **Kocsis Jenő** füzérkajári lelkész, mondtak magasroptú beszédet. Az istentisztelet végeztével **Kónya József** helybeli lelkész köszönte meg a híveknek, az egyház presbitériumának, **Bodnár Sámuel** és **Szegei János** gondnokoknak buzgó áldozatkészségüket és fíradhatatlan munkájukat. A református énekkar zárta be a megható ünnepséget, majd az ifjúsági egyesület pompásan sikerült táncmulatsága fejezte be a szép napot. Az új harang 470.000 koronába került; ezt az összeget a hívek adták össze.

Melyik gyerek az okosabb? A székesfehérvári törvényszék érdekes bűnesetben mondott ítéletet. **Molnár István** és **Varga** András bicskei gazdák állandóan civakodtak, mivel mindkettőjük gyereke nagy ellenlábasa volt egymásnak az elemi iskolai érdemek megszerzésében. Sértésszámba ment az egyik család előtt, ha a másik gyerek jó bizonyítványt kapott és megfordítva. Legutóbb **Varga István** fiának kedvezett inkább a szerencse s ezért viszont a Molnár gyerek vasbottal ütögette meg Vargák házfalát. Molnár István ezt már nem bírhatta el. Karót ragadott, átrohant Vargáékhoz s a gyanútlán családját a **karóval úgy helybenhagyta, hogy seibein hat hónapig nyomta az ágyat.** Molnárt most a törvényszék **hathavi börtönrre** ítélte.

OLVASÓINKHOZ!

A „**Vasárnap**“ nem az üzleti haszonért, nyereségért, hanem önzetlen, ideális célokért, a magyarság jobb jövőjeért, boldogulásáért küzd. Épen ezért igen gazdag tartalommal jelenik meg, s a szárazkötő, mulattató cikkeken kívül igen értékes — a többtermelés titkait fejtegető — gazdasági cikkeket közöl.

Aki tehát szívén viseli a kisgazda-, földműves- és kisiparos-társadalom, valamint a saját érdekét, aki a vasárnapját nemcsak kelleme, hanem tanulságossá és hasznossá akarja tenni, az előfizet a „**Vasárnap**“-ra.

A „**Vasárnap**“ a legolcsóbb hetilap, mert féléves előfizetőinek csak 21-90 koronába kerül egy példánya.

A „**Vasárnap**“ legkésőbb vasárnap reggelig a legmesszebb élő tanyára is megérkezik.

Előfizelési díjak:

negyedévre	290 K
félévre	570 K
egész évre	1080 K

Felkérjük azokat az előfizetőinket, kiknek előfizetése 1923. április 30-án lejár, hogy előfizetésüket a csatolt befizetési lapon megújítani sziveskedjenek, nehogy az előfizetési díj hiánya miatt a lap küldésében fennakadás álljon be.

Mutatványszámot ingyen küld a

„**Vasárnap**“ kiadóhivatala
Budapest, VI. ker., Ó-utca 10. szám.

A „**Vasárnap**“-ra olyan szüksége van a gazdának, mint a falat kenyérre. Egyik lelkes olvasónk a következő levelet küldte hozzánk:

Igen tisztelt szerkesztő úr!

Nem mulaszthatom el, hogy mint lapjuknak régi olvasója, köszönetemet és hálámát juttassam Önökhöz. Kedves lapunk, a „**Vasárnap**“ kitünően szerkesztett ujság, amelyre olyan szüksége van minden gazdának, mint egy falat kenyérre. Mindnyájunknak öröme szolgál, hogy nem izgat, hanem becsületet úton halad és komoly törekvésekkel szolgálja hazánk talpraállítását. Örömmel szolgálna, ha magyar testvéreim vennék maguknak azt a fáradságot, hogy széles körben terjesszék és híveket toborozzanak számára. Gondolja meg mindenki, hogy a mai rettenetes drágaságban még mindig olcsó a „**Vasárnap**“ példányonkénti ára, hiszen 30 koronáért ma már csak egy skatulya gyufát lehet venni; az előfizetési árból pedig egy-egy példányra ennél is sokkal kevesebb összeg esik. Természetesen örömmel teszek eleget a kiadóhivatal felszólításának, hogy a régi előfizetés és az új közötti különbözetet elküldjem, mert tudom, hogy a mai viszonyok között néhány koronáért lapot adni nem lehet. Becsületet, tiszta munkájukhoz továbbra is az ég áldását kérve, maradtam tisztelettel

Békéssámson.

ifj. Vetrő József.

Árufelhalmozás miatt tizenöt munkás szenvedett tüzhálalt. (Képpel.) Az elmúlt hét csütörtökén a déli órákban borzalmas szerencsétlenség történt a főváros egyik külterületi utcájában, a Fecske-utcában, Schneller Mór és Willner Róbert gombgyárában, ahol engedély nélkül állandóan nagymennyiségű gyúlékony anyagot, celluloidot is tartottak felhalmozva, az áramfejlesztő villanymotorból szikra pattant ki és ez a pincehelyiséget abban a pillanatban lángra lobbantotta. Robbanás keletkezett, amely elzárta a pince kijárát úgy, hogy a bentlévő munkásoknak úgyszólván valamennyije halálraégett vagy megfulladt. Még a szerencsétlenség folyamán életét veszítette két férfi, hét nő, egy fiú és három leánygyermek. Kevéssel utóbb még két munkás halt meg. A rendőri vizsgálat bebizonyította, hogy a gyár tulajdonosa, Schneller Mór okozta a katasztrófát, mert celluloid felhalmozása nem volt megengedve. Schneller már az ügyesség kezén van. Az áldozatokat szerdán délután temették el az egész főváros részvételével.

Az orvos végzetes tévedése. Kunz József vezérigazgató orvosánál, Meyer Árpádnál pasztillákat rendelt azzal a céllal, hogy csúszos bántalmait enyhítse. Az orvos tévesen nagyobb adagot írt a vényre, mint amekkorát az emberi szervezet megbir, úgy, hogy Kunz a pasztillák bevétele után hamarosan meghalt. Bünvádi eljárás indult a gondatlan orvos és a figyelmetlen gyógyszerész ellen.

Hírek az Ecclesia köréből. T. Ecclesi Harangművek r.-t. Budapest. A sok-sok elismerőlevél között, melyekre az R.-T. méltán büszke lehet, hadd foglaljon helyet egyházaunk minden egyes tagja nevében az enyém is. Nemcsak híveim, de községünk összes lakosai dicsérik az R.-T. által készített «B» hangú 335 kgr. súlyú harang művészi kivitelét, csodás, üde zengését. Hálás köszönetünk kifejezése mellett, munkájukra Isten áldását kérve, maradok Taktaszada, 1923. IV. 16. Tisztelettel: *Novák Lajos* ref. lelkész.

T. Harangművek r.-t. Budapest. Bakonyháza róm. kath. Egyházközség részére szállított két harangért őszinte köszönet. Tiszta, zengő hangjuk, a csinos kivitel, a szállítási határidő pontos betartása, ami az első haragnál Schioppa Lőrinc pápai nuncius úr megjelenése miatt különösen fontos volt, az elszámolásnál tapasztalt üzleti becsületesség mindnyájunk lelkéből a hála és megelegedés érzéseit váltották ki az Ecclesia iránt. Még egyszer ezer köszönet. Bakonyháza, 1923. ápr. 5. *Dr. Fráter Döme* cist. r. lelkész.

TRÉFÁK

A jótékonyág nevében.

- Nagysága, kérem, egy koldus van kint, enni kér valamit!
- Adjon neki egy darab kenyeret és néhány burgonyát!
- De úgy látszik, valamikor jobb napokat látott...
- Helyes, akkor adjon hozzá egy asztalkendőt is!

Színházi pénztárnál.

- Kérem, nincsen messze ez a hely a szinpadtól?
- A legelső sorban, asszonyom, ha még előbbre akar menni, akkor önnek is játszania kell a szinpadon!

A segítő tanu.

Bíró: Mondja, vádlott, mit tud felhozni a mentségére?

Vádlott: Azonnal, tekintetes bíró úr. Lenn vár a komám, mindjárt felhozom.

A kosztpénz.

— Mari, maga nem jól számolt el a piaci bevásárlással.

— Észre tetstett venni? Baj. Szerettem volna én is keresni egy kicsit a kosztpénzen, akár a nagyságos úr!...

Az idegen.

— Ugyan kérem, milyen messze van a pályaudvar?

— Ha a csomagját elviteti velem, félóra, amúgy öt perc — feleli a megszólított suhanc.

Szerkesztői üzenetek.

F. I. Markotabödöge. A jutalomkönyveket azok között sorsoljuk ki, akik legalább egy rejtvényt helyesen megfejtettek. — J. M. Kocsér. A rejtvények között több jó van, a tréfa kedves, de — hála Istennek — ez igazság és nem tréfa. — B. L. Zalakoppány. A beküldött kép megfelelt, ha a többi is hasonló lesz, használhatjuk. Az anyagi áldozatok dacára — egy-egy ilyen kép kliséje több ezer koronába kerül — örömmel rendelkezésükre állunk, csupán azt kérjük, hogy viszonzásul lapunkat terjeszteni méltóztatassanak. — S. I. Szentertorna. A rejtvények közül válogatunk. — Sz. L. Kisfalud. A tréfa jó. — Sch. M. Mozsóg. Több jó van a rejtvények között. — X. A beküldött versek nem ütnek meg a mértéket. — B. E. Battonya. Kis türelmet kérünk, sajnos, annyira főlhalmozódik a mostani mozgalmas időben a rendes anyag, hogy eddig nem volt módunkban helyet szorítani cikkeinknek. Igyekezünk sorát ejteni. — S. F. Dobodél. Ujában beküldött rejtvényei között is több jó van. — Ifj. V. J. Békéssámson. Levelet köszönjük, mai számunkban közöljük. A tréfák még nem értek meg a közlésre. A rejtvények között több jó van. — K. G. Pázmándhegy. Ezek a tréfák már megjelentek és ön lemásolta őket. Olyan küldjön, amely önnel megesejt. Hogy kedvét ne veszítse, egyet közlünk ezekből is. — L. Gy. Kisvarjas. Sok jó akad köztük. Kis türelmet és sor kerül rájuk. — J. S. Solt. Több jó van köztük. — L. I. Csongrád. Az egyik rejtvény — a találós kérdés — jó. A többiek nem váltak be. — Ifj. Ny. M. Csanádpalota. Mind a kettő jó. — B. A. Kovácsvágás. A beküldött hírt mai számunkban közöljük, Sajnos, a rejtvény olvashatatlan; méltóztatassék még egyszer beküldeni. — Ifj. Ny. L. Vásároszentgyál. Több jó van köztük. — P. R. Cegléd. A szám-rejtvény jó. — L. Gy. Kisvarjas. A tréfák között van jó. A rejtvények érthetetlen módon elkallódtak. Tessék még egyszer beküldeni őket. — Az 51 és 501 című rejtvény beküldője közölje velünk nevét, mert neve eikallódtott.

REJTVÉNYEK

1. Képrejtvény.

(Beküldte: B. Tóth Sándor, Szabadszállásról.)

2. Betűrejtvény.

Aladár, Nándor, Ottó, András, Imre,
Pál, Nina, Nóra.

(E nevek kezdőbetűi helyesen összerakva egy gyönyörű ország nevéét adják.)

(Beküldte: Domokos Sándor, Dorozsmáról.)

3. Tréfás talány.

Hogyan lehet hat szál gyufából «tizet»
csinálni?

(Beküldte: Szász József, Nyiracsádról.)

A rejtvények helyes megfejtését a megfejtők és nyertesek névsorával 20-ik számunkban közöljük.

A 14-ik számban közölt rejtvények helyes megfejtése:

1. Képrejtvény: Ne nyugodjunk míg minden házba nem jár a Vasárnap.
2. Talány: Téglavető.
3. Tréfás talány: Ha az «át» szócskát írjuk rá, hogy át látunk rajta.
4. Betűrejtvény: Színjáték.

Megfejtették: Szabó Elek, Bodnár Pál, ifj. Boján Imre, Topenczer Gyula, Borsos József, Kiss Péter, Sporen Lajosné, Lőrincz Gyula, Ragó István, Lantos István, Szijjártó Szabó Benjamin, Szücs Lászlóné, Nagy István, Borsi Mózes, Gonda Vince, ifj. Batha Kálmán, Albert Vendel, ifj. K. Kurucz Mihály, ifj. Spisák János, Farkas István, ifj. Éva Béla, Asztalos Lajosné, Pető Kálmán, Szável Gyula, Démuth Irén, Borsos Mihály János, Nyíri Gyula, Széplaky Imréné, Tóth Lajos, Szekeres István, Szőke Ferenc, ifj. Bordás Antal, Mravik János, Szentpétery Ferenc, Klinszky Bözsi, Morok Mihály, ifj. Hindt Ferenc, Rehák György.

Jutalomkönyvet nyertek: **Albert Vendel (Toponár), Széplaky Imréné (Derecske), Sporen Lajosné (Csengele), Nagy István (Szendrő), Gonda Vince (Rugásd), ifj. K. Kurucz Mihály (Kiskőrös), Farkas István (Perrint), Pető Kálmán (Nagyvada), Szável Gyula (Lickópuszta), Démuth Irén (Váncsod).**

A 15-ik számban közölt rejtvények helyes megfejtését a megfejtők és nyertesek névsorával jövő heti számunkban közöljük.

VÁSÁR ÉS PIAC

(Fővárosi árak április hó 22-én.)

Gabonavásár. Búza 78 kilogrammos tiszavidéki 27.750—28.000, dunántúli és pestmegeyi 27.500—27.750, 76 kilogrammos tiszavidéki 27.500—27.750, dunántúli és pestmegeyi 27.300—27.500, rozs 17.000—17.500, takarmányárpa 14.000—14.500, sörárpa 15.000—16.000, zab 15.250—15.750, tengeri 14.000—14.500, korpá 7800—8000 korona száz kilogrammonként.

Liszt és őrlemények. Nullásliszt 410, főzöliszt 404, elsőrendű kenyérliszt 398, másodrendű kenyérliszt 284, harmadrendű kenyérliszt 210, 8-as liszt 130, korpá 110 korona kilogrammonként.

Vágómarhavásár. Őkör, legjobb minőségű 630—800, kivételesen 850—920, közép 500—620, silány 400—480. Bika, jobbminőségű 600—680, kivételesen 750—850, silányabb 430—580. Tehén, jobbminőségű 550—700, kivételesen 750—850, silányabb 400—530. Kicsontozni való marha 300—380, növendékmarha 400—500 korona kilogrammonként élőszűlyban.

Sertésvásár. Könnyű sertés 1025—1290, közepes 1135—1300, nehéz sertés 1150—1400 korona kilogrammonként élőszűlyban.

Vetőmagvak. Árak nyersárúért 100 kilogrammonként: Lucernamag, nagyaránkas nem tisztítható 80.000—85.000, lucernamag, nagyaránkas tisztítható 85.000—95.000, lucernamag, nagyaránkas 95.000—105.000, lucernamag, ólomzárólt fehérbárcas 145.000—150.000, lucernamag, ólomzárólt pirosbárcas 135.000—145.000, löheremag, nagyaránkas nem tisztítható 95.000—120.000, löheremag, nagyaránkas tisztítható 135.000—150.000, löheremag, nagyaránkas 135.000—170.000, mák 55.000—57.000, baltacimmag 22.000—23.000, tavaszbükköny 15.000—17.000 korona métermázsánként.

Takarmány. Rétiszéna, elsőrendű 6500—7500, másodrendű 4850—6250, nádatkarmány 3000, lucernaszéna 7000—7200, zabosbikkony 6700—7200, alomszalma 4000—4400, zsupszalma 5200 korona métermázsánként.

Lóvásár. Igás kocsi, nehéz 340.000—530.000, igás kocsi, könnyű 180.000—350.000, számár 40.000—75.000 koronáig.

Szúrómarhavásár. Belföldi szopós elsőrendű 680—730, kivételesen 770, másodrendű 600—660, harmadrendű 560 korona kilogrammonként élőszűlyban.

Juhvásár. Hízalt ürű 580 K kilogrammonként élőszűlyban.

Nyersbőr. Magyar marhabőr 1100—1150, tarka marhabőr 1100—1200, borjúbőr, 1800—2000 korona kilogrammonként. Szegeden marhabőrért 1350—1400, borjúbőrért 1900—2100 koronát fizettek kilogrammonként.

Gyapjú. Középmínőségű árúért 1800—1860 koronát fizetnek kilogrammonként netto, zsiros állapotban.

Tej és tejtermékek. Tej 182, habtejszín 1200, tejfel 420—450 K literenként. Elsőrendű teavaj 3500, másodrendű 3000, tehénturó 400—420, juhturó 1200—1450, kevert 570—640, juhsajt 660—700, óvári 1600—1700, trappista 1600—1700, gróji 1700—1800 K kilogrammonként.

Baromfi, tojás és hal. Csirke, udjonság párja 2200—3200, tyúk 2200—5000, sovány lúd párja 4000—9000, hízott lúd kilogrammja 2100—2200, hízott pulyka kilogrammja 1300—2000, tojás darabja 40—44 K. Hal: élő ponty, kicsi 800—1000, közép 1100—1300, nagy 1300—1600, csuka 900—1100, kárász 500—700, márna 800—1000, harcsa 2000—3000, süllő 2400, fogas 2500, balatoni keszeg 200—300, kecsge 3500 K kilogrammonként.

Zöldség és gyümölcs. Burgonya 32—50, vöröshagyma 62—70, fokhagyma 60—65, fejeskáposzta 100—140, vöröskáposzta 50—85, paraj 130, cékla 60—70, zeller 35—40, kel 150—200, tormá 120—150, sampiongomba 1800—2300, szárítva 4000—5000 korona kilogrammonként. Saláta fejenként 12—25, reték 50—80 korona csomónként. Alma 550—700, meggyoró 900—1000, dió 250—300, mandula 220—250, gesztenye 480 korona kilogrammonként.

Idegen pénznemek legmagasabb árai. A devizaközpont hivatalos árjegyzése 1923. április hó 24-én: 1 drb Napoleon arany 17.800 K, angol font 23.145 K, dollár 5020 K, francia frank 339 K — f, német márká 19'50 f, olasz lira 256 K — f, osztrák korona 7'15 f, román lei 27 K, cseh korona (szokol) 150 K 50 f, svájci frank 930 K, szerb dinár 50 K 50 f, lengyel márká 11'50 f. Zürichben 100 magyar koronáért 0'10³/₄ svájci frankot fizettek.

Főmunkatárs: **Buday Barna.**

Felelős kiadó: **Meskó Pál.**

Főszerkesztő: **Meskó Pál.**

Felelős szerkesztő: **Héjj Imre dr.**

SZÖVETKEZETEK FIGYELMÉBE!

Elsőrendű színbőrből készült férfi-, női-, gyermekcipők, box-, sevro- és zsiros-bőrből a legjutányosabb napi árakon szerezhető be a

„HANGYA” CIPŐOSZTÁLYÁNÁL.

MUNKÁSCIPŐK NAGY VÁLASZTÉKBAN.

BRILLIÁNSOKAT,

gyöngyöket, régiségeket bárkinél drágábban vesz Székely Emil Király. Tel.: József 105—35. u. 51. (Teréz-téplom m.)

Kocsizó és gazdasági **lószerzőszámok**

saját készítésű állandó raktára Klapka János utóda **KURUCZ MIHÁLY** szíjgyártó és nyerges Budapest, VII., Rákóczi-út 34. és Dohány-utca 31. szám.

A BARÁTSÁG SZIGETE

REGÉNY: IRTA + TURCHÁNYI ISTVÁN + +

(9. folytatás.)

Vásárhelyi Pál mérhetetlenül szenvedett, mikor a hirtelen kilobbant gyűlöletet látta, mely pillanat alatt kiölt minden együttérzést, melyet a közös sors, az együtt átélt szenvedések teremtettek lelkükben. Szólni akart s nem jött ajkára hang. Csak állt némán, mozdulatlanul s összeomlani érezte hitét, mit az emberiség közössége iránt táplált. Irtózatos erőfeszítéssel azonban sikerült életre eszméltetni magát s ekkor szinte sikoltva, mennydörögve kiáltotta:

— A vadak... a vadak...

Nem bírt magával, lerogyott és zokogni kezdett. Az emberiséget siratta, melynek legműveltebb fiai is egymás vesztét akarják s nem veszik észre, hogy pusztulás fenyegeti minden kincsüket... Mily irtózatos tragédia! A Csendes-Oceán parányi szigetén, a kegyetlen vademberektől fenyegetett európai tudósok ököre mennének egymással, mert egy papíros közibük került. A sátán vetette ide ezt az ujságot, a retentő pusztulást...

Szavaira hirtelen megdöbbenés vett erőt az egymással szembenállókon. Felülkerekedett bennük a tisztább érzés s már szégyenkeztek előbbi viselkedésükért. De a szívek még nem nyíltak meg egymás előtt, valami közöttük állott s elválasztotta őket egymástól. Csak egy jó szó kellett volna, hogy bűnbánóan egymás keblére boruljanak s nem voit, aki kimondja e szót... Vásárhelyi szinte öntudatlanul hevert s véresre harapta ajkait, hogy fájdalmát jajszó nélkül szenvedhesse el.

Esteledett. Odafenn, a Reménység-hegyén néma csend ült. Komor arccal ültek a hajótöröttek s talán arra gondoltak, mily szármalman nyomorult az emberi természet. A tengerre ráterpeszkedett a homály. A máglya tüzeit senkinek sem jutott eszébe meggyújtani. Sötét, fénysugár nélküli éjszaka volt, reménytelen, mint ennek az emberiségnek a jövője...

A hegy lábánál egyszerre fény csapott fel. Kigyózó lángok kúsztak a magasba s messzire bevilágították a hegyoldalt. Vad üvöltés harsant fel, mely megremegtette a hegytetőn levők szívét. Vásárhelyi Pál kilépett az udvarra s kitékintett a fatörzsekből vont védőfal mögül. Aztán visszafordult és halálraszánt, rekedt hangon így szólt:

— A vadak felgyújtották a telepet.

És mélységes, vádoló tekintetét végig hordozta a társaságon...

VII.

A menekülés.

A harc tehát megkezdődött és a védők között senki sem mert intézkedni, mert attól tartott, hogy nem fogadná meg parancsait. Mindenki önmagára volt bízva, csak az öreg kapitány tartotta rendben embereit. Egyetlen intésére is megtették, amit akart, szó nélkül, gyorsan és pontosan. Valamennyien kivonultak az udvarra és megszállták a kerfést. Vásárhelyi Pál meggyújtotta a máglyát, annak fényénél jó messzire beláthatták a terepet a fiatal magyar tudós csodát is várt ezen az éjszakán. Maga sem tudta még, mit, de érezte, hogy valami történni fog, ami megváltoztatja helyzetüket. Talán a halál, talán

a szabadulás, mindegy, valamelyik elérkezik ezen az éjszakán. Vásárhelyi Pál talán jobb szerette volna, ha a halál köszönt be, mert lelke mélyéig szomorú volt. Kicsiny hazájára gondolt, Erdélyre, Magyarországra, mely ismét harcot vív az életért. Sejtelve sem volt, mi volt az oka, hogy Európa lángbaborult s népei milliónyi seregekben rohantak a harcmezőkre, meghalni, de tudta, hogy a fajtája nem ok nélkül hajította el a kaszát s hagyta el a pacsirtaszótól hangos, piros pipacsos, gyönyörű mezőket. Harc, harc és mindig csak harc, ezer esztendőn keresztül! Ám legyen, talán ez az örök sors. Elgondolkozott az emberi haladásról, melyet éveken át a világon mindenütt színes szavakkal dicsőítettek s íme, egy nap, egyetlen óra megállította és pusztulássá fordította. Ó a gyűlölség kiirthatatlan az emberiség lelkéből... Emiatt eldobja magától a jövődőt és megtagadja a multat. S a vadak feltartóztatlanul jönnek a mélységekből, mindenhonnan és rávetik magukat az emberiség közös kincsére, a kultúrára és izzé-porrá zúzzák drága köveit... Ez a vég...

Irtózatos üvöltésre eszmélt fel. A bennszülöttek a fák és sziklák oltalma alatt egészen megközelítették a kis fellegvárat s már a falak megrohanására készülődtek. A védők gyér tüzelése nem sok pusztítást tett közöttük. Takarékoskodni kellett a löszerral, mert az fogytán volt. Annál sürűbben repkedtek a nyílveszők. A védőfalak egy-egy fatörzse olyan volt, mint a sündisznó háta, száz meg száz belefuródott nyílvesző vége állt ki belőle, mint a tűske. Szerencsére a máglya lángjai magasra csaptak fel s kellően megvilágították a tető környékét. Ijesztő festett arcok tüntek elő a rőt fényben s szüntelenül zúgott a vad harci kiáltás. Most egyszerre három puska dördült el. Három vadember összerogyott s gurulni kezdett a lejtőn, míg meg nem akadt egy sziklánál, vagy valamelyik fában. Vásárhelyi Pál egy pillanatra körülnézett a kis udvaron. Mindenki a falaknál volt, csak Toyama ült nyugodtan a ház falánál s mozdulatlan arccal belebámult a máglya lángjaiba. Nem érdekelte őt ez a harc, a fehér emberek halálos védekezése? Vagy talán a halálban való megnyugvás tette oly közönyössé? Ki tudott volna erre feleletet adni? A mosolygás, a titokzatos elmosolyodás ott ült a ráncos, sárga arc közepén, a széles száj két végében...

A támadók hirtelen összetömörültek: Vásárhelyi tudta, most fogják megrohanni a kis erődítést. Kilőtték golyóikat, tizen is elhullottak, de nem futottak széjjel. A másik pillanatban pokoli üvöltés harsant fel, a vadak magasratartott lándzsáikkal, bunkóikkal hadonászva megindultak. Pár másodperc alatt a falak alatt voltak s már hallani lehetett a súlyos buzogánycsapásokat, melyeknek nem sokáig állhatott ellen a fatörzsekből összerótt gyöngye védőfal. Vásárhelyi szinte öntudatlanul lött, míg utolsó golyója is elfogyott. Akkor leugrott helyéről s hátrafordult. Két matróz mozdulatlanul hevert a fal tövében, odébb Joubin vánszorgott nyögdecselve, egy lándzsa a vállát sérlette meg. Alig egy-két embernek volt még tőlénye. Vásárhelyi pillantása ialálkozott Murrayéval.

A legbiztosabb tőkebefektetés!

Kereskedők, iparosok, földbirtokosok, bérlők, vállalkozók, tőkések stb. Bankunk utján kockázatmentesen a legelőnyösebben gyümölcsözteszhetik magyar koronaösszegekben elfekvő készpénzüket.

A kezelésre átvett tőkéket a budapesti Érték-tőzsdén jegyezték és Pénztárunkhoz fedezetképpen beszovaltatott, legjobban megalapozott bank-s iparvállalati részvények ellenében heti kölcsönként folyósítjuk, a nyújtott hitel biztosítására szolgáló részvénymennység napi árfolyamértékének csupán harminc-harmadot százaléig eszközözendő megterhelés és a hitelt felvevők — kötelezően alapuló — teljes vagyoni szavatosságra mellett. Koronaátutalás e célból hozzánk a Magy. kir. állami jegyintézetnél és a Magy. kir. Postatakarék-pénztárnál vezetett csekszámláink útján is eszközölhető.

Három-négyszeres zálogjogi biztosításra kilyezett s hétről-hétre esedékes ily készpénztők után az elérhető jövedelem mindenkor:

évenként 8% kamat,
negyedévenként 2% bankjuttalék,
havonta 2% folyószámlai juttalék
és ezidőszent:

heti előzetes 2% folyósítási juttalék,
ami évente utólagosan körülbelül 250% (kettő-százötven százalék) folyósítási juttaléknak felel meg. Összekezelési költségeink heti 1/10%.

A bankunk utján ily módon kihelyezett készpénztőkét kívánásra — minden előzetes felmondás nélkül — bármikor egészen és azonnal visszafizetjük.

RÓTH BANK

BUDAPEST, VILMOS CSÁSZÁR-ÚT 45. SZ.

ALAPÍTÁSI ÉV:

1906.

DRÓTKERITÉS

legjobb minőségben, legolcsóbban

RENNER ÉS HAMVAI

sodronyfonat és szita drótkészítőknekél
Budapest, VIII., Köztemető-út 3. szám.
Baross-tér sarok. Keleti pályaudvar közeiben.

PÁLINKAFŐZŐÜSTÖKET,

központi szeszfőz-déket, mosóüstöket, valamint tejjegzdasági eszközöket készít és raktáron tart

Szemeyei Lajos

Ézsműves, önozó és gépműhelye Budapest, IX., Remete-utca 34. szám.

Ha ingatlant venni vagy eladni óhajt, forduljon bizalommal hozzám; minden előlég nekem, szorosán a megállapított jutalékért eléri a leggyorsabb lebonyolítást
KISS LAJOS, Budapest, IX., Lónyal-u. 19.

Hungária-dróffonatok

a legolcsóbbak és legtökéletesebbek

Egyedüli gyártója:

Haidekker Sándor

sodronyszövet-, fonat- és kerítésgyára

Budapest, VIII. ker., Öllői-út 48/27. szám.

Árjegyzék ingyen és bérmentve!

Rozsdásodás ellen kétszer kátrányozott tűskés-sodrony kilója 400 korona.

Hangszerek és gramofonok
engedélyes árban
HANGSZER-OTTHON
Fekete Mihály-nál
Budapest, József-körút 9. szám.

Pálinkafőző- és mosóüstök vörösrézből.
RÉZGÁLIC — RAFFIA — RÉZKÉNPOR
szab. Balaton-, Turul- és Vermorel-rendszerű szőlőpermetezőök
szénkénegezőök, háti és egykezes kénporozógépek a legolcsóbb gyáriáron beszerezhetőök
SZONTÁGH PÁL részárúgyár (Cégfőnök Terényi Samu)
Budapest, IX., Öllői-út 19. sz.

Ekék, ekealkatrészek, boronák, kapálóekék, fűkaszálóök,
marokrakó és kévekövő aratógépek, lógerelyék, kézi-járgányosok, motoros- és gözcséplőkészletek, szecskavágóök, répvágóök, darálóök, morzsolóök s minden egyéb gazdasági gép és szerszám a „HANGYA“ mezőgazdasági géposztályánál szerezhetőök be legjutányosabban.

KERÉKPÁR ALKATRÉSZEKET

friss külső-belső gummikát, láncok, pedálokát nagybani gyáriában LÁNG J. és FIA Budapest, József-körút 41. sz. Árjegyzék ingyen.

Ruházati szükségletét
legelőnyösebben a „HANGYA“ vidéki szövetkezeteiben szerezheti be.

Szakorvosírendelő vér- és nemibetegök részére. Ezüst salvaran-oltás! Rendelés egész nap. VII., Rákóczi-út 32. sz., I. em. 1. (Rókusall szemben.)

Permetezőket

(Vermorel-rendszer) kifogástalan minőségben legjutányosabban szállít

NAGY IGNÁC

BUDAPEST, VII. KER., KÁROLY-KÖRÚT 9. SZ.

Telefon: József 115—15.

CSALÁDI-ISKOLAI-SZINHÁZI MOZIT AKAR?-IRJON!

HATSCHEK FARKAS HOZ BPEST, IV. KÁROLY-KÖRÚT 26.

A szabadalmazott

ASTER-esszenciák

számos esetben sikerrel bevált háziszerek. Minden méregtelen hatásos anyagot koncentráltan magukban foglalnak s minden specialitást főlölségessé tesznek.

ALPHA: étvágytalanság, gyomorhurut, verszegénység, sápkór, májba, gyöngeség, lesóványodás.

BÉTA: tüdőba, légsőhurut, asztma.

GAMMA: rheuma (csúz), köszvény, veseba, szívba.

DELTA: székrekedés és az ezzel összefüggő bajok.

EPSZILON: bélhurut, cukorba.

ZETA: vérba, görvénykór.

ÉTA: érlemeszesedés, ideggyöngeség, kimerültség.

THÉTA: meghülésből eredő bajok.

RHEO-KENŐCS: rheuma (csúz), köszvény, szurások, fájdalmak, fagyások, gyulladásoo daganatok.

GERALDINÉ-ARCKRÉM: fehérit, finomít, szeplőt, pörsenést eltüntet.

Egy készítmény ára 600 korona.

Megrendelhetőök egyelőre a feltalálónál

Luzsánszky Alfons szerkesztőnél.

Ideiglenes iroda: Budapest, III., Nád-u. 1.

HARANGOKAT

tiszta harangérből pontos hangolással leggyorsabban önt és szállít az Országos Harangszakértői Bizottság felügyelete mellett a

HARANGMŰVEK R.T.

„ECCLESIA“ ALAPÍTÁSA

BUDAPEST, IV., IRÁNYI-UTCA 27.

Dr. Héray Andor

Orsz. Földbirtokrendező Biróság által engedélyezett ingatlanforgalmi és üzletértékesítő irodája

Budapest, IX., Rákos-utca 11., földszint 1.

Törv. bej. cég. (Cégvezető: Daniel Nándor.)

Gőzmagánjáró

3—4 lóerejű 900 mm. Hoffherr és Schrantz cséplővel, továbbá 4 lóerejű huzatos 1000 mm. Hoffherr és Schrantz cséplővel azonnal kapható, 10 lóerejű garnitúra is.

Az összes gépek esetleg gabonatorlesztésre is.

Cím:

KELLNER ANTAL és FIA

BUDAPEST, V., BERLINI-TÉR 4.